

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Tdo/30/2024
Identifikačné číslo spisu:	1112010583
Dátum vydania rozhodnutia:	12.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Kostolanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1112010583.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Kostolanskej a členov JUDr. Petra Kaňu a JUDr. Jozefa Šutku, na neverejnom zasadnutí konanom 12. februára 2025 v Bratislave, v trestnej veci obvineného T. D. pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 4 písm. b) Trestného zákona č. 140/1961 Zb. účinného v čase spáchania skutku, o dovolaní obvineného T. D. proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 23. februára 2023, sp. zn. 4To/120/2022, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku sa dovolanie obvineného T. D. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd I. stupňa“) rozsudkom z 26. novembra 2021, sp. zn. 1T/49/2012, uznal obvineného T. D. (ďalej len „obvinený“) za vinného pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 4 písm. b) Trestného zákona č. 140/1961 Zb. účinného v čase spáchania skutku, na tom skutkovom základe, že:

24. februára 2003 v presne nezistenom čase v Q. na W. námestí č. X v hoteli N. vylákal od poškodeného Ing. T. F. pod zámienkou vybavenia bankových garancií pre kapitalizáciu finančných prostriedkov na výstavbu kliniky L. K. U. S. finančnú čiastku vo výške 30.000 Eur (kurz Národnej banky Slovenska z 24. februára 2003 - 1,0 Eur / 42,201 Sk) a od poškodeného Ing. R. L. pod rovnakou zámienkou finančnú čiastku vo výške 30.000 Eur (kurz Národnej banky Slovenska z 24. februára 2003 - 1,0 Eur / 42,201 Sk), ktoré prevzal na základe zmeniek vystavených v ten istý deň splatných 27. marca 2003 a zmlúv o pôžičkách, pričom zmenka poškodeného Ing. T. F. bola nahradená zmenkou vystavenou obžalovaným nezisteného dňa v jeho kancelárii na Q. ulici číslo XX v U. v Českej republike, splatná 27. apríla 2003, pričom obžalovaný žiadne bankové garancie pre poškodených nevybavil a ani to pri preberaní uvedených finančných prostriedkov nemal v úmysle, uvedené finančné prostriedky poškodeným nevrátil, ale si ich ponechal pre svoju vlastnú potrebu, čím poškodenému Ing. T. F. spôsobil škodu vo výške 1.266.030 Sk (čo v súčasnosti predstavuje škodu vo výške 42.024,50 Eur) a poškodenému Ing. R. L. spôsobil škodu vo výške 1.266.030 Sk (čo v súčasnosti predstavuje škodu vo výške 42.024,50 Eur).

Za to súd I. stupňa obvinenému uložil podľa § 250 ods. 4 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov s použitím § 40 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov trest odňatia slobody vo výmere 1 rok, výkon ktorého podľa § 58 ods. 1 písm. a), § 59 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov podmiennečne odložil na skúšobnú dobu v trvaní 1 rok. Zároveň podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku odkázal poškodeného Ing. R. L. a dedičov poškodeného Ing. T. F. s nárokom na náhradu škody na civilný proces.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) odvolanie obvineného uznesením z 23. februára 2023, sp. zn. 4To/120/2022 podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

Proti tomuto uzneseniu podal obvinený dovolanie prostredníctvom obhajcu Mgr. Petra Kupku, advokáta v Trnave, z dovolacieho dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktoré bolo doručené súdu I. stupňa 6. marca 2024.

V odôvodnení dovolania uviedol, že už rozsudkom súdu I. stupňa bolo porušené ustanovenie Trestného zákona, pretože sa vzhľadom na údajnú mieru jeho zavinenia a nepatrnú závažnosť skutku nejedná o trestný čin, a mal byť aplikovaný princíp ultima ratio.

Neaplikovanie zásady ultima ratio bez dostatočne presvedčivého vysvetlenia považuje za strohý formalizmus zo strany súdu, pričom v dovolaní poukázal na právnu literatúru aj rozhodovaciu prax. Citoval úseky niekoľkých článkov sudcu Krajského súdu v Bratislave JUDr. Petra Šamka, uznesenie prokurátora Krajskej prokuratúry Banská Bystrica zo 7. apríla 2015, č. k. Kv 9/15/6600 a Veľký komentár k Trestnému zákonu od docenta JUDr. Jozefa Čentéša, PhD. a kolektívu. Odkázal aj na nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. II. ÚS 372/2003, I. ÚS 558/2001, I. ÚS 69/2006, I. ÚS 541/2010, II. ÚS 1098/2010 a uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 28. novembra 2012, sp. zn. 8Tdo/1219/2012.

Je toho názoru, že v predmetnej veci nebol žiadnym spôsobom preukázaný jeho úmysel nevrátiť požičanú sumu peňazí v čase uzatvorenia zmluvy o pôžičke, prípadne že by konal s vedomím, že nie je v jeho možnostiach zabezpečiť požadované bankové záruky, a s tým spojené potrebné operácie. V tomto smere odkázal na judikát R 15/1969, podľa ktorého skutočnosť, že obvinený nevráti vypožičanú čiastku peňazí v termíne, ktorý sľúbil, nie je sama o sebe dostatočným dôvodom pre zistenie, že pri pôžičke uviedol veriteľa do omylu.

Zároveň uviedol, že poškodení mali možnosť overiť si pravdivosť podkladov a schopnosť obvineného zabezpečiť bankové záruky, a nemuseli pritom vynaložiť špeciálne úsilie. Sami si zvolili nezodpovedajúci zmluvný typ, ktorým je zmluva o pôžičke a záväzok nezabezpečili ručením alebo záložným právom. Nedodržali obvyklú mieru opatrnosti, minimálne všeobecnej prevenčnej povinnosti vyplývajúcej z ustanovenia § 415 Občianskeho zákonníka a následne nepodali civilnú žalobu, resp. návrh na vydanie zmenkových platobných rozkazov.

Vyššie uvedené nedostatky rozsudku súdu I. stupňa neboli odstránené v konaní na odvolacom súde, keď ani odvolací súd neaplikoval ustanovenie § 10 ods. 2 Trestného zákona v spojení s princípom ultima ratio, čo malo za následok naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Obvinený preto navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) rozsudkom podľa § 386 Trestného poriadku vyslovil, že uznesením odvolacieho súdu z 23. februára 2023, sp. zn. 4To/120/2022 bol porušený zákon v konkrétnych ustanoveniach, toto uznesenie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Bratislava I (ďalej len „prokurátorka“) sa k dovolaniu obvineného vyjadrila v podaní doručenom súdu I. stupňa 3. apríla 2024, v ktorom uviedla, že v konaní a rozhodovaní súdov nedošlo k procesným ani hmotnoprávnym pochybeniam. Skutočnosť, že obvinený

sa nestotožňuje so skutkovými a právnymi závermi súdov, nie je dôvodom pre zmenu rozhodnutia. Argumenty obvineného sú totožné s argumentami použitými pred súdom I. stupňa a odvolacím súdom, pričom oba sudy sa so všetkými právnymi aj skutkovými námietkami obvineného riadne vysporiadali.

Navrhla, aby dovolací súd dovolanie obvineného podľa § 392 Trestného poriadku zamietol, pretože nie sú preukázané dôvody dovolania.

Spisový materiál bol spolu s dovolaním obvineného a vyjadrením prokurátorky predložený dovolaciemu súdu na rozhodnutie 19. apríla 2024.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie proti napadnutému uzneseniu odvolacieho súdu je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku) a na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku). Konštatuje súčasne, že spĺňa podmienky uvedené v § 372 a § 373 Trestného poriadku, ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Trestného poriadku.

Dovolací súd primárne pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nie je určený na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená, preto predstavuje výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú z tohto dôvodu striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia.

Obvinený v dovolaní uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, podľa ktorého dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

K predmetnému dovolaciemu dôvodu je potrebné uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o jeho existencii, je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy prvého a druhého stupňa, dôvodom dovolania preto nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi nižšieho stupňa nemôže meniť ani dopĺňať (to neplatí pre dovolanie ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku). Povedané inými slovami, vo vzťahu ku takto zistenému skutkovému stavu, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú tie, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať (dokazovanie tu právna úprava pripúšťa len celkom výnimočne, v značne obmedzenom rozsahu a môže byť zamerané výlučne na to, aby mohlo byť rozhodnuté o dovolaní - viď § 379 ods. 2 Trestného poriadku). Ťažisko dokazovania sa uskutočňuje v konaní pred súdom I. stupňa, a jeho skutkové závery môže dopĺňať a korigovať len odvolací súd (v zmysle druhej vety § 317 ods. 1 Trestného poriadku však nie obligatórne). Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvoláciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa (R 47/2014).

Námietky obvineného sa týkali nepreukázania jeho úmyslu a neaplikovania ustanovenia § 10 ods. 2 Trestného zákona v konaní.

Na úvod svojej argumentácie považuje dovolací súd za nutné ozrejmiť, že v predmetnej trestnej veci bol aplikovaný Trestný zákon č. 140/1961 Zb. v znení účinnom v čase spáchania skutku. Pokiaľ teda obvinený namieta, že v konaní nebolo aplikované ustanovenie § 10 ods. 2 Trestného zákona č. 300/2005

Z. z., správne malo byť uvedené ustanovenie § 3 ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb.

Pokiaľ sa týka námietky obvineného ohľadom nenaplnenia subjektívnej stránky trestného činu (jeho úmysel a mieru zavinenia), dáva dovolací súd do pozornosti judikát R 3/2011, podľa ktorého dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nemôže byť naplnený s poukazom na to, že nebola v konaní vykonaným dokazovaním preukázaná subjektívna stránka trestného činu. Táto totiž predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkované, t. j. tak ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je napokon obsahom skutkovej vety rozhodnutia, a ako už dovolací súd vyššie uviedol, dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nie je určené na revíziu skutkových zistení, ktoré vo veci urobili súd I. stupňa a odvolací súd. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku preto nemôže byť naplnený tým, že v konaní nebola vykonaným dokazovaním preukázaná subjektívna stránka skutkovej podstaty toho ktorého trestného činu.

Ohľadom námietky obvineného, že v konaní nebol aplikovaný princíp ultima ratio, dovolací súd odkazuje primárne na odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu, v ktorom sa tento veľmi podrobne vysporiadal jednak s princípom ultima ratio vo všeobecnej rovine, ale aj so s ním súvisiacou zásadou subsidiarity trestnej represie. Odkázal pritom na judikát R 96/2014, podľa ktorého ak páchatel' svojim konaním naplní zákonné znaky skutkovej podstaty trestného činu, je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní a súdu vyvodíť trestnoprávnu zodpovednosť postupom podľa Trestného poriadku. Pravidlo „ultima ratio“ možno uplatniť jedine prostredníctvom materiálneho korektívu v rozsahu § 10 ods. 2 Trestného zákona, teda v zmysle platnej a účinnej zákonnej úpravy, len pri prečinoch. S poukazom na uvedené konštatoval, že obvinený naplnil skutkovú podstatu trestného činu vo všetkých jej znakoch, preto štát nemôže rezignovať od účelu trestného konania.

Dovolací súd vzhľadom na námietku obvineného prezentovanú v dovolaní, že sa vzhľadom na jeho údajnú mieru zavinenia (s námietkou týkajúcou sa subjektívnej stránky trestného činu sa dovolací súd vysporiadal vyššie) a nepatrnú závažnosť skutku nemohlo jednať o trestný čin, preto mal byť aplikovaný princíp ultima ratio, a vec riešená ako občianskoprávny spor, dopĺňa nasledovné:

Podľa § 3 ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. čin, ktorého stupeň nebezpečnosti pre spoločnosť je nepatrný, nie je trestným činom, aj keď ináč vykazuje znaky trestného činu.

Podľa § 3 ods. 4 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť je určený najmä významom chráneného záujmu, ktorý bol činom dotknutý, spôsobom vykonania činu a jeho následkami, okolnosťami, za ktorých bol čin spáchaný, osobou páchatel'a, mierou jeho zavinenia a jeho pohnútkou.

Podľa judikátu R 21/2002, v prípade trestných činov majetkovej povahy, okrem trestných sadzieb, ďalším kritériom pre posudzovanie trestnosti činu páchatel'a z hľadiska časovej pôsobnosti Trestného zákona v zmysle § 16 ods. 1, je i výška spôsobenej škody, ktorá je nielen kvalifikačným kritériom pri právnom posudzovaní protispoločenského konania, ale je i jedným z kritérií určujúcich stupeň spoločenskej nebezpečnosti konania v zmysle § 3 ods. 4 Trestného zákona, tiež ako jedno z hľadísk pri určení druhu trestu a jeho výmery v zmysle § 31 ods. 1 Trestného zákona (ev. pre iné meritórne rozhodnutie).

Dovolací súd konštatuje, že dôvodnosť dovolacích námietok obvineného posudzoval podľa právoplatne ustáleného skutkového stavu súdmi v pôvodnom konaní, t. j. podľa skutku popísaného v rozsudku súdu I. stupňa, a to s ohľadom na už vyššie citovaný judikát R 47/2014, podľa ktorého je skutkom viazaný. Posudzoval teda len to, či v pôvodnom konaní ustálený skutok napĺňa zákonné znaky trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 4 písm. b) Trestného zákona č. 140/1961 Zb., pre ktorý bol obvinený právoplatne uznaný za vinného tak, že na škodu cudzieho majetku seba obohatil tým, že uviedol poškodených do omylu a spôsobil tak na cudzom majetku značnú škodu v celkovej výške 84.049 Eur.

Pri takto skutkovo ustálenom rozsahu trestnej činnosti tvrdenie obvineného, že sa vzhľadom na nepatrnú závažnosť skutku nemohlo jednať o trestný čin, a s tým súvisiaca námietka, že mal byť aplikovaný princíp ultima ratio neobstojí, keďže výška spôsobenej škody a získanie neoprávneného prospechu predstavujú skutočnosti, na základe ktorých možno vyhodnotiť stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť (R 21/2002). V posudzovanom prípade, pri takto ustálenom skutkovom stave je potom zrejmé, že konanie obvineného vykazuje vyšší ako nepatrný stupeň závažnosti činu pre spoločnosť.

Ako už dovolací súd vyššie uviedol, nemá oprávnenie posudzovať v dovolacom konaní správnosť zisteného skutkového stavu, resp. posudzovať dôkaznú situáciu v danej veci, preto ďalšie dovolacie námietky obvineného, týkajúce sa použitia peňažných prostriedkov pre vlastnú potrebu, komunikácie s poškodenými a dôvod, pre ktorý nebolo možné obstarat' bankové záruky, vyhodnotil dovolací súd ako nespôsobilé naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Dovolací súd preto konštatuje, že námietky obvineným uplatnené v dovolaní nenaplnili dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci odmietne dovolanie, ak je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

Riadiac sa vyššie uvedenými úvahami rozhodol dovolací súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie prijal senát dovolacieho súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.